«Бала еңбегін пайдалануға жол жоқ!»

В читальном зале оформлена выставка, приуроченная к Национальной Информационной Кампании «12 дней борьбы против эксплуатации детского труда». Девиз акции «Нет! - Эксплуатации детского труда». Акция стартовала 1 июня в День защиты детей, и завершилась 12 июня – во Всемирный день борьбы с детским трудом.

Главная цель Кампании – привлечение внимания общества, включая взрослых, детей и их родителей к вопросам предупреждения применения наихудших форм детского труда, а также правовое информирование в данной области.

Выставка знакомит учащихся, с какими наихудшими формами детского труда, с которыми могут столкнуться безнадзорные подростки. Также видеообзор выставки знакомит с правилами личной безопасности.

1. Не разговаривать с незнакомыми людьми.
2. Не садиться в незнакомую машину.
3. Не соглашаться на заманчивые предложения об отдыхе, купании и т.д.

Таким образом, видеовыставка направлена на информирование населения о проблемах детского труда и способам её решения, на содействие развития партнерства и сотрудничества против наихудших форм детского труда. Участие взрослых в данных мероприятиях ещё раз показало, что людям небезразлично будущее наших детей.

23 тамыз
2002 жыл

Қазақстан Республикасының Заңы

Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы

Осы Заң балаларды қоғамдағы толыққанды өмірге даярлау, оларды ерікділік мәні бар және шығармашылық белсенділігін дамыту, адамды қорғаудың жалпы адамзаттық құқықтарды негізінде оларды жоғары мәнділігіне, қасиеттіріне, сәлемдылық пен азаматтық тәрбиелеу, оларды бойында ұлттық сана-сезімді қалыптастыру принциптерінің басымдығы сүйенеді, баланың Қазақстан Республикасының Конституциясын кепілдік берілген негізгі құқықтары мен міндеттері кеңе асырып бағыныстты рыжиіндігін қамтамасыз етеді.

1-тарау. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1-бап. Осы Заңда пайдаланылатын негізгі ұғымдар

Осы Заңда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

1) **бала** — он екі жасқа (қоса алғанда) толмаған адам;

2) **баланың заңды өкілдері** — ата-анасы, бала асырап алушылар, қорғаушысы, қамқоршысы, патронат тәрбиешісі, Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес оларға ата-анасының қамқорлық жасайтын, білім, тәрбие беретін, баланың құқықтары мен мүдделерін қорғайтын адамдар;

3) **ата-анасының қамқорлығынсыз қалған бала** — ата-ана құқықтарынан шектелуіне немесе оларды айыру-дұмы, ата-анасы хабар-ошарсыз кетті деп танылуына, олар өлді деп жариялануына, еректес қабілетсіз (ерекше қабілеті шектеулі) деп танылуына, ата-анасының бас бостандығынан айыру орындарында қамалып отуын, ата-анасының шектеусіз тәрбиелеуге немесе оларды мәжбүрлеп мүмкіндік жоқтығынан, сондай-ақ ата-анасының ата-балаға тиісінше міндеттерін жерден бостартуына байланысты, сондай-ақ ата-анасы қамқорлық жасамаған немесе де қамқорлық жасайтындығы ата-анасының немесе оқуының де қамқорлығынсыз қалған бала;

4) **жетім бала** — ата-анасынан оқуы де немесе жалпы басты ата-анасы қайтыс болған бала;

5) **мүмкін бала** — дене немесе ақыл-ес кемістігі бар, ұзақмерзімді немесе тұрақты ауытқулары болуынан байланысты мүмкіндігі жағынан комек жасауға мұқтаждығы туындаған бала;

6) **қиындықтағы** — он екі жасқа толмаған балалардың құқығы мен мүдделін қорғаушы құжаттың нысаны;

7) **қамқоршылық** — он екі жасқа толмаған бала дейінгі балалардың құқығы мен мүдделін қорғаушы құжаттың нысаны;

8) **патронат** — ата-анасынан қамқорлығынсыз қалған балаға уақытша мемлекеттік орган мен баланы тәрбиелеуге алуға тілек білдірген адам (патронат тәрбиешісі) жасасатын шарт негізінде азаматтарды отбасына тәрбиелеуге берілген кезінде тәрбиелеу нысаны;

9) **баланың әлеуметтік бейімделуі** — өмірлік қиын жағдай тағдыр бұйрығы қорғаудың құқықтарынан, мінез-құлық ерекшелігі мен жоғалдарын керу және қабылдау арасындағы әлеуметтік ортаның жағдайларын бейімдеуге тұрде бейімделу процесі, сондай-ақ баланың кешірген психологиялық жағдайлары мәселелерін шешу процесі;

10) **бала құқықтарын қорғау жөніндегі функцияларды жүзеге асырушы ұйымдар** — бұл ұйымдары, құқықтық нысанына қарамастан, балалардың әлеуметтік қолдауы, әлеуметтік-тұрмыстық, медициналық-әлеуметтік, әлеуметтік-педагогикалық, психологиялық-педагогикалық, құқықтық көмек көрсетуді немесе оларды қалыпты комек көрсетуді, оңалтуды қамтамасыз ету бойынша балаларды әлеуметтік оңалтуды мүдделі, балалар еңбегінде жасаған қиын жағдайлар жағдайлары сауда жүзеге асырылып отырады;

11) **мемлекеттік ең төменгі әлеуметтік стандарттар** — мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын, балалар өмірінің мемлекеттік нормативтерді қамтитын, балалар өмірінің ең аз деңгейінің нормативтік-заңнамалық бекітілуі.

2-бап. Осы Заңның қолданылуы

1. Осы Заң Қазақстан Республикасының азаматтарына, шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдарға қолданылады.

2. Осы Заңның бала құқықтарын мемлекеттік ерекше қорғаудың нақты комектеуге тұлғалы болып Қазақстан Республикасының заң актілеріне сәйкес шетелдік адамдарға тоқта сыныстан жалы [illegible]

2. Орталық және жергілікті атқарушы органдар.

1) мемлекеттік балалар құқықтары мен заңды мүдделерін қорғаудың мемлекеттік саясатты бірыңғай бағыттарын таныды жасауы;

2) тәрбие, білім беру, денсаулық сақтау, ғылым, мәдениет, және тәрбиеді мен спорт, әлеуметтік қызмет көрсету және отбасын әлеуметтік қорғау саласында балалар мүдделін кодектіліп мемлекеттік саясатты іске асыру порындын жүзеге асырады.

3. Жергілікті атқарушы органдарды бала құқықтары кепілдіктерін жүзеге асырудағы міндеттіліктер:

1) баланың құқықтарын мен заңды мүдделерін қорғауға, отбасы мен балаларды қолдауға арналған мемлекеттік, жергілікті бағдарламаларын іске асырылуын қамтамасыз ету;

2) балаларды арнаулы әлеуметтік инфрақұрылымды қаржыландыруды жасау;

3) балаларын құқықтарын мен заңды мүдделерін қорғау жөнінде мәселелерінде хабарлау мен ақпарат, консультация жүзеге асыру тәртібін белгілеу жатады.

3-тарау. БАЛАНЫҢ НЕГІЗГІ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

5-бап. Баланың денсаулық сақтауға құқығы

1. Әрбір баланың денсаулық сақтауға бұйымыс құқығы бар.

2. Мемлекет денсаулық сақтауға ерекше ерекше назар аударуы жөнінде жағдайлар жасайды.

3. Баланың денсаулық сақтауға құқығы:

1) баланың денсаулығын сақтау саласында Қазақстан Республикасының заңдарын қамтамасыз;

2) балалардың денсаулығын сақтау саласындағы ғылыми зерттеулерді мемлекеттік қолдау;

3) балалардың денсаулығын сақтау саласындағы жаңалықтарды бақылау жасау және балалар кәуіпсіздігінің шаралары;

5) Білім медициналық комек көрсету;

6) балалардың денсаулығы мен жетілуіне қолайлы білімдік ортаны ұйымдастыру;

7) балалар үшін сапасы тиісті деңгейдегі тағам өнімдерінің өндірілуіне және сатылуына бақылау жасау құқығы қамтамасыз етіледі.

4. Мемлекеттік Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес балаларға тегін медициналық көмектің кепілдік беру.

5. Баланың өмірінің, денсаулығының және қауіпсіз өмір жүргізу жағдайлары кезінде тыйым салынған тәжірибелер немесе оған де эксперименттер тыйым салынады.

6-бап. Баланың дұрыс тәрбиелеуге және оны сақтауға құқығы

Әрбір бала тұлға сопаң бастап ата, әкесінің аты, тегі, ұлты және азаматтығы болуына құқылы, ал Қазақстан Республикасының заң актілеріне, жергілікті жағдай мен ұлттық ойлауға сәйкес ата-анасы бала тәрбиесіне қатысуына бақылау жасауға құқылы.

10-бап. Баланың ой-түрге, жеке басының бостандығына, қадір-қасиетіне және жеке өмірінде ешқандай кедергі болмауы

1. Әрбір баланың ой-түрге, жеке басының бостандығына, қадір-қасиетіне және жеке өмірінде ешқандай кедергі болмауы.

2. Мемлекет балаларды жеке басына сауқанды тиісінше қорғауды ешқандай ешқандай кедергісіз, ақылмен, адамдық, қадір-қасиетін қатыстыратын, дерексіздікпен қорғауды, мемлекетке, жалпыдай, сонымен, сондай-ақ бала мекемесінде, балаға қамқоршы, іс-әрекетке және жеке дат әрекетіне жауапты тартуды, және оны адам мен дат әрекетіне жауапты тартуды, және оны адам мен іс-шаралармен жауапты тартуды, сондай-ақ бала мекемесінде мен бала сақтаудың жасаған жауапты